

Земельне право України

Анотація

У навчальному посібнику розглядаються основні положення земельного права: предмет, метод, принципи, правовий статус суб'єктів земельного права, право власності і користування землею, правові режими всіх категорій земель, управління у галузі використання та охорони земель, особливості відповідальності за земельні правопорушення та інші питання. Поданий матеріал вміщує питання для самоперевірки та контролю.

Видання розраховане на студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, викладачів, науковців, практикуючих юристів, а також може бути корисним для широкого кола читачів, які цікавляться проблемами земельного права України.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	10
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	12
ЗА ГАЛЬНА ЧАСТИНА	15
РОЗДІЛ 1. ГАЛУЗЬ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА	15
§ 1. Поняття, предмет та функції земельного права.....	15
§ 2. Методи земельного права	21
§ 3. Принципи земельного права	26
§ 4. Система земельного права та його співвідношення з іншими галузями права України	40
<i>Питання для перевірки та самоконтролю</i>	47
РОЗДІЛ 2. ДЖЕРЕЛА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА	48
§ 1. Поняття та класифікація джерел земельного права	48
§ 2. Конституція України як фундаментальне джерело земельного права	52
§ 3. Міжнародно-правові акти як джерела земельного права	55
§ 4. Законодавчі акти як джерела земельного права	57
§ 5. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела земельного права	66
§ 6. Акти Конституційного Суду України, рішення Європейського суду з прав людини та висновки Верховного Суду як джерела земельного права	78
§ 7. Правова доктрина як джерело земельного права	86
<i>Питання для перевірки та самоконтролю</i>	88
РОЗДІЛ 3. ЗЕМЕЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ	89
§ 1. Поняття та класифікація земельних правовідносин	89
§ 2. Суб'єкти земельних правовідносин.....	94
§ 3. Об'єкти земельних правовідносин	101
§ 4. Зміст земельних правовідносин	114
§ 5. Виникнення, зміна та припинення земельних правовідносин.....	115

Питання для перевірки та самоконтролю..... 118

РОЗДІЛ 4. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ..... 119

§ 1. Поняття та зміст права власності на землю 119

§ 2. Земля як об'єкт права власності на землю..... 125

§ 3. Право власності на землю Українського народу 134

§ 4. Право приватної власності на землю..... 137

§ 5. Право державної власності на землю 142

§ 6. Право комунальної власності на землю 145

§ 7. Право колективної власності на землю 150

§ 8. Право спільної власності на землю 153

§ 9. Право довірчої власності на землю 156

§ 10. Право власності на землю іноземних держав
та міжнародних організацій..... 160

§ 11. Підстави набуття та припинення права власності
на землю 163

§ 12. Гарантії права власності на землю..... 165

Питання для перевірки та самоконтролю..... 168

РОЗДІЛ 5. ПРАВО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ..... 169

§ 1. Поняття та зміст права землекористування 169

§ 2. Види права землекористування..... 175

§ 3. Право постійного землекористування 176

§ 4. Право орендного землекористування 180

§ 5. Право користування земельною ділянкою для
сільськогосподарських потреб (емфітевзис)
або для забудови (суперфіцій)..... 188

§ 6. Захист права землекористування 193

Питання для перевірки та самоконтролю..... 195

РОЗДІЛ 6. ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ 196

§ 1. Поняття та класифікація обмежень прав на землю 196

§ 2. Земельний сервітут як форма обтяження прав
на землю..... 207

§ 3. Поняття і зміст добросусідства 213

Питання для перевірки та самоконтролю..... 217

РОЗДІЛ 7. ПРАВО НА ЗЕМЕЛЬНУ ЧАСТКУ (ПАЙ)..... 218

§ 1. Паювання земель колективних сільськогосподарських
підприємств та організацій 218

§ 2. Оренда земельних часток (паїв).....	223
§ 3. Відчуження земельних часток (паїв).....	226
§ 4. Виділення земельних часток (паїв) в натурі (на місцевості)	227
§ 5. Приватизація земель державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ і організацій	231
§ 6. Приватизація земельних ділянок членами фермерських господарств.....	233
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>234</i>

**РОЗДІЛ 8. УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ЗЕМЕЛЬНИХ
ВІДНОСИН .....**

§ 1. Поняття та функції управління у галузі використання та охорони земель	236
§ 2. Встановлення та зміна меж адміністративно- територіальних одиниць	245
§ 3. Встановлення меж територій територіальних громад	251
§ 4. Планування використання земель.....	255
§ 5. Розподіл та перерозподіл земель.....	260
§ 6. Землеустрій	263
§ 7. Контроль за використанням та охороною земель.....	268
§ 8. Моніторинг земель	273
§ 9. Ведення Державного земельного кадастру	275
§ 10. Державна реєстрація прав на землю.....	280
§ 11. Вирішення земельних спорів.....	283
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>286</i>

РОЗДІЛ 9. ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ .....

§ 1. Поняття і зміст правової охорони земель.....	287
§ 2. Суб'єкти та об'єкти правової охорони земель	290
§ 3. Нормування у галузі охорони земель	295
§ 4. Рекультивация земель.....	298
§ 5. Консервація земель.....	300
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>302</i>

**РОЗДІЛ 10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ
ВИМОГ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....**

§ 1. Поняття та ознаки юридичної відповідальності за земельні правопорушення.....	303
--	-----

§ 2. Земельне правопорушення як підстава юридичної відповідальності	307
§ 3. Кримінальна відповідальність за земельні правопорушення	309
§ 4. Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення	312
§ 5. Цивільно-правова відповідальність за земельні правопорушення	317
§ 6. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність за земельні правопорушення	320
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>322</i>

РОЗДІЛ 11. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ..... 323

§ 1. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення	323
§ 2. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення	328
§ 3. Набуття прав на землі сільськогосподарського призначення	331
§ 4. Правова охорона земель сільськогосподарського призначення	336
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>338</i>

РОЗДІЛ 12. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ..... 339

§ 1. Еволюція правового режиму земель населених пунктів	339
§ 2. Поняття та загальна характеристика земель населених пунктів	344
§ 3. Правове регулювання земель населених пунктів	346
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>353</i>

РОЗДІЛ 13. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ЖИТЛОВОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ЗАБУДОВИ..... 354

§ 1. Поняття та склад земель житлової та громадської забудови.....	354
§ 2. Правове регулювання планування, розпорядження та використання земель житлової та громадської забудови.....	357

§ 3. Правовий режим забудованих земель за межами населених пунктів	360
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>361</i>

РОЗДІЛ 14. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТА ІНШОГО ПРИРОДООХОРОННОГО ПРИЗНАЧЕННЯ .....

§ 1. Поняття та склад земель природно-заповідного фонду	362
§ 2. Особливості правового режиму земель природно-заповідного фонду	364
§ 3. Поняття, склад та правовий режим земель природоохоронного призначення	367
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>369</i>

РОЗДІЛ 15. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ .....

§ 1. Поняття та склад земель оздоровчого призначення	370
§ 2. Особливості правового режиму земель оздоровчого призначення	371
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>375</i>

РОЗДІЛ 16. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ .....

§ 1. Поняття та склад земель рекреаційного призначення	376
§ 2. Особливості правового режиму земель рекреаційного призначення	378
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>380</i>

РОЗДІЛ 17. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ .....

§ 1. Поняття та склад земель історико-культурного призначення	381
§ 2. Особливості правового режиму земель історико-культурного призначення	385
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>391</i>

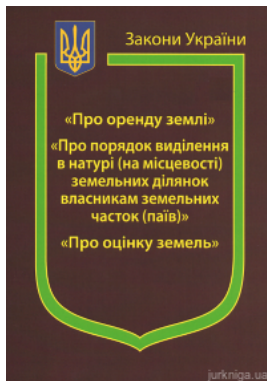

РОЗДІЛ 18. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	392
§ 1. Поняття та склад земель лісогосподарського призначення	392
§ 2. Особливості правового режиму земель лісогосподарського призначення	397
§ 3. Правове регулювання використання земель лісогосподарського призначення	402
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>408</i>
РОЗДІЛ 19. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ВОДНОГО ФОНДУ	409
§ 1. Поняття та склад земель водного фонду	409
§ 2. Особливості правового режиму земель водного фонду.....	411
§ 3. Правове регулювання використання земель водного фонду	418
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>422</i>
РОЗДІЛ 20. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ПРОМИСЛОВОСТІ, ТРАНСПОРТУ, ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ, ЕНЕРГЕТИКИ, ОБОРОНИ ТА ІНШОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	424
§ 1. Поняття та загальна характеристика земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	424
§ 2. Правовий режим земель промисловості	426
§ 3. Правовий режим земель транспорту	430
§ 4. Правовий режим земель електронних комунікацій	443
§ 5. Правовий режим земель енергетики (енергетичної системи).....	445
§ 6. Правовий режим земель оборони та іншого призначення	450
<i>Питання для перевірки та самоконтролю .....</i>	<i>454</i>
РОЗДІЛ 21. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	456
§ 1. Особливості регулювання земельних відносин під час дії воєнного стану	456

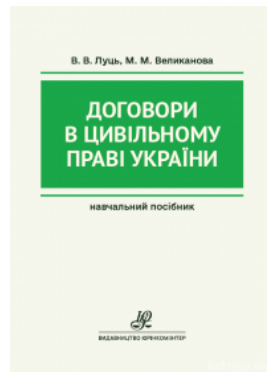

§ 2. Особливості управління у галузі використання та охорони земель в умовах воєнного стану.....	463
§ 3. Особливості правової охорони земель в умовах воєнного стану.....	475
§ 4. Особливості реалізації прав та обов'язків власників та користувачів земельних ділянок в умовах воєнного стану.....	477
§ 5. Особливості притягнення до відповідальності за порушення земельного законодавства в умовах воєнного стану.....	480
<i>Питання для перевірки та самоконтролю.....</i>	<i>482</i>
РОЗДІЛ 22. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ	484
§ 1. Проблеми регулювання земельних відносин на тимчасово окупованих територіях.....	484
§ 2. Органи управління у галузі використання та охорони земель, розташованих на тимчасово окупованих територіях.....	488
§ 3. Механізми реалізації і захисту земельних прав громадян України, які перебувають на тимчасово окупованій території або внутрішньо переміщених осіб	491
§ 4. Особливості притягнення до відповідальності за земельні правопорушення, вчинені на тимчасово окупованих територіях.....	494
<i>Питання для перевірки та самоконтролю.....</i>	<i>495</i>
СИТУАТИВНІ ПРАКТИЧНІ ЗАДАЧІ	496
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	520

Книги, які можуть вас зацікавити

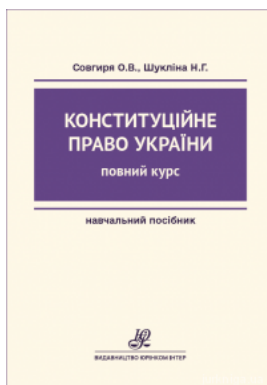
Закони України "Про оренду землі", "Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)", "Про...

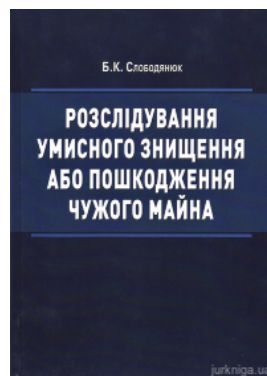
Договори в цивільному праві України. Видання друге

Закон України "Про Державний земельний кадастр"

Конституційне право України. Повний курс

Розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна

Типові форми договорів. Видання друге

Перейти до галузі права
Земельне право

[Перейти на сайт →](#)